

Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi

The Effect of Story-Based Values Education on Peer Relationships of Children Attending Preschool Education

Pelinay ÇINAR, Sorumlu Yazar | Corresponding Author
Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul | Ministry of National Education, İstanbul, Türkiye
pelin.aycnar@hotmail.com
ORCID: 0009-0000-9463-7085
ROR: 00jga9g46

Remziye CEYLAN, Prof. Dr. | Professor
Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul | Yıldız Technical University, İstanbul, Türkiye
rceylan@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3227-7189
ROR: 0547yzj13

ISSN: 1303-880X
e-ISSN: 2667-7504
dergipark.org.tr/tr/pub/ded

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received Date: 26.10.2025

Kabul Tarihi / Accepted Date: 04.06.2026

Yayın Tarihi / Published Date: 25.06.2026

Lisans / Licence: CC BY-NC-4.0.

Tr/En: Tr

Atıf/Citation: Çınar, P., Ceylan, R. (2026) Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 24(51), 31-65.

<https://doi.org/10.34234/ded.1799134>

Çıkar Çatışması / Competing Interests:

Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. / The authors declare that they have no competing interests.

Yazar Katkıları / Author Contributions:

Pelinay ÇINAR (%60), Remziye CEYLAN (%40)

Öz

Bu araştırma okul öncesi eğitime devam eden 4 yaşındaki çocukların Hikâye Temelli Değerler Eğitimi almasının akran ilişkileri üzerinde ne yönde etkisi olduğunu anlamak amacıyla yürütülmüştür. Araştırmaya İstanbul ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumuna devam eden 4 yaşındaki 20 çocuk deney grubunu 20 çocuk da kontrol grubunu oluşturmuş araştırmaya toplamda 40 çocuk katılım göstermiştir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test, son test, kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmada haftada üç kez olmak üzere 8 hafta süresince deney grubundaki 20 çocuğa Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanmıştır. Kontrol grubunda yer alan çocuklar ise MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı doğrultusunda eğitime devam etmişleridir. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla “Katılımcı Bilgi Formu” ve Ogelman vd. (2015) Türk çocuklarına uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeğinden” yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, IBM SPSS 29.0 Statistics (Statistical Package for the Social Sciences / Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkların belirlenmesinde Mann-Whitney U Testi, ölçümler arası karşılaştırmalarda ise deney grubu için Friedman Testi, her iki grup için de Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubunda özellikle prososyal davranışlarda artış, buna karşılık asosyal davranışlar, dışlanma, kaygı ve korku, hiperaktivite, saldırganlık ve zorbalık gibi olumsuz davranışlarda azalma olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Değerler Eğitimi, Akran İlişkisi, Hikâye Temelli Etkinlik

&

Abstract

This study was conducted to examine the effect of Story-Based Values Education on the peer relationships of 4-year-old children attending preschool. The sample comprised 40 children aged 4 years, attending a preschool affiliated with the Ministry of National Education in Istanbul, 20 were assigned to the experimental group and 20 to the control group. This study employed a quasi-experimental design with a pretest, posttest, and control group, which is a quantitative research method. Story-Based Values Education was delivered to the 20 children in the

experimental group three times a week for 8 weeks. The children in the control group continued their education in accordance with the Ministry of National Education's 2013 Preschool Education Program. The "Participant Information Form" and the "Ladd and Profilet Child Behavior Scale," adapted for Turkish children by Ogelman et al. (2015), were used to collect the study data. The data obtained in the study were analyzed using IBM SPSS 29.0 Statistics (Statistical Package for the Social Sciences). The Mann-Whitney U Test was used to determine differences between groups. For comparisons between measurements, the Friedman Test was used for the experimental group and the Wilcoxon Signed-Rank Test was used for both groups. Analyses revealed an increase in prosocial behaviors, particularly in the experimental group receiving Story-Based Values Education, while a decrease in negative behaviors such as antisocial behavior, exclusion, anxiety and fear, hyperactivity, aggression, and bullying was observed.

Keywords: Preschool, Values Education, Peer Relationship, Story Based Activity

Giriş

Değer zaman içerisinde oluşan kültürel birikim ve yaşam tecrübesinin kişinin davranışlarını etkileyerek benliğinin bir parçasına dönüşmesidir (Schwartz, 2012). Değer bireyin ruh sağlığına etki ederek sosyal yaşantısına ve mutluluğuna yansır. Bireylerin toplum içinde bir arada yaşamaya devam etmesi ve toplumsal problemlerin çözülmesinde değerlere ihtiyaç duyulur (Aydın ve Gürler, 2020). Toplumda huzurlu, mutlu ve bir arada yaşayan bireylerin var olabilmesi için çocukluk yıllarından itibaren değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Çocuğun değerlerle tanıştığı ilk ortam olan ailenin değerlerin kazandırılmasında önemli bir rolü bulunmaktadır. Aile çocuklarına değerleri anlatarak ya da örnek olarak kazandırmaya çalışır. Bazı parçalanmış ailelerin çocukları aile içinde değerleri kazanmada problem yaşayabilmelerinin yanı sıra son yıllarda ailedeki bireylerin iş hayatında aktif rol almasıyla çocuğa ayrılan zamanın azalması gibi problemler ailelerin çocuğa değerleri kazandırmasındaki rolünü zayıflatmıştır. Ailenin zayıflayan rolünü ise eğitim kurumları aracılığıyla verilen değerler eğitimi üstlenmiştir (Alpöge, 2018).

Çocuklar akranlarıyla eğitim kurumları aracılığıyla bir araya gelerek karşılıklı akran ilişkisi geliştirirler. Okul öncesi eğitim kurumları farklı gelenek ve göreneklere farklı kültürlere ve farklı değerlere sahip akranların bir araya gelerek karşılıklı etkileşim içine girmelerine uygun ortam sağlar. Çocuklar bu ortamda akranlarının sahip olduğu değerleri fark ederek kazanabilir veya kendisinin sahip

olduğu değerleri akranlarıyla olan ilişkisinde göstermek için imkân bulabilir (Benish-Weisman, Oreg ve Berson, 2022). Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarında programlı bir şekilde verilen değerler eğitimi çocukların birçok alanda gelişim ve beceri kazanmasını sağlayarak davranışlarına yansır. Değerler eğitimi alan çocukların psikososyal gelişimleri olumlu yönde etkilenecek problem çözme becerisi gelişir. Bu çocuklarda özür dileme ve paylaşma davranışları daha sık görülür (Iyer, 2013; Sari, 2013). Ülkemizde ise MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programıyla çocuklara bütüncül bir şekilde verilen değerler eğitimi Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı Erdem- Değer- Eylem Çerçevesiyle planlı ve programlı uygulanarak önem kazanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev alan öğretmenler hazırlanan programları göz önünde bulundurarak uygun bir sınıf ortamı oluşturup akranlar arası ilişkiyi destekleyip çocukların birbirlerine değer aktarımında bulunmalarına yardımcı olabilir. Değerler çocukların kurdukları bu akran ilişkilerinde davranışlar aracılığıyla gözlemlenebilir, örnek alınabilir veya taklit edilerek öğrenilebilir. Çocuklar kurdukları akran ilişkisi sayesinde kendilerinde var olan değerleri akranlarıyla olan davranışlarına yansıtılabilmek için imkân bulur. Okul öncesi eğitim kurumları aracılığıyla bir araya gelen çocuklara değerleri kazandırmak amacıyla programa uygun çeşitli etkinlikler planlanarak uygulanabilir. Sınıf içerisinde planlanan etkinliklerde öğretmenler değerleri kazandırmak için örnek olay, dramatizasyon, eğitsel oyun, gezi gözlem gibi birçok yöntem ve teknik kullanabilirler (MEB, 2024).

Okul öncesi dönem çocuklarına değerleri daha kolay aktarabilmek için değerleri somutlaştırmak önemlidir (Arslantürk ve Gül, 2024). Öğretmenlerin değerleri somutlaştırarak kazandırabileceği etkili yöntemlerden biri de hikâyelerdir. Çocuklar hikâye kitaplarında yer alan kişi ve olayların gerçek olduğunu sanırlar (Ackerman vd.,2013; Cengiz ve Pedük, 2016). Bu nedenle hikâyelerde yer alan kahramanlar çocuklar için önemlidir. Çocuklar hikâyede yer alan kahramanlarla kendilerini özdeşleştirerek örnek alırlar ve kahramanın davranışlarını kendi yaşamlarına aktarırlar. Ayrıca hikâyeler çocukların hayatta karşı karşıya kaldıkları problemleri çözmelerine yardımcı olarak yanlış davranışlarını fark etmelerini sağlarlar. Hikâyeler aracılığıyla iyi davranış, arkadaşlık, paylaşma, değer kavramları çocuğa fark ettirilerek çocukların hatalarını düzeltmelerine, iyilik için çabalamalarına, sevgi, nezaket, yardımlaşma ve arkadaşlık değerleri benimsemelerine katkıda bulunulabilir (Kasapoğlu, 2013; Huriyah, 2019). Alan yazın incelendiğinde okul öncesi dönemde eğitim kurumları aracılığıyla öğretmenlerin değerleri birçok farklı yöntem ve teknikten faydalanıp somutlaştırarak kazandırılması gerektiğini belirten çalışmalara rastlanılmıştır (Turan ve Aktan 2008;

Baş, 2011; Arslantürk ve Gül, 2024). Örneğin; Kayadibi (2002) sevgi değerine eğitim kurumlarında yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca bazı çalışmalarda öğretmenlerin değerleri çocuklara aktarmak amacıyla hikâye kitaplarından yararlandıkları ve bu kitaplarda saygı, arkadaşlık, nezaket sevgi, yardımlaşma, paylaşma değerlerine sıkça yer verildiğini belirtilerek (Erkuş ve Yazar 2013; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014) çocuklara hikâye kitapları aracılığıyla saygı, sevgi ve yardımlaşma değerlerinin rahatça aktarılabilirdiği sonucuna varılmıştır (Akpınar ve Türkoğlu, 2025). Benish-Weisman, Oreg, ve Berson (2022) tarafından yürütülen çalışmada çocukların akranlarının sahip oldukları değerlerden etkilendiği ve onları örnek alarak yeni değerler edindiğini ortaya çıkarmışlardır. Değerler eğitiminin akran ilişkileri açısından önemli olduğunu belirterek akranların çocukların değerleri kazanmaları ve içselleştirmeleri üzerinde oldukça önemli bir role sahip olduğuna ulaşmışlardır. Değerlerin çocukların akran ilişkilerini etkileyen faktörlerden biri olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca çalışmalarında çocukların akranlarının sahip olduğu değerlere önem vererek değerleri kazanma eğiliminde olduğunu belirtmişlerdir. Benzer çalışmalarda da akranların birbirleriyle kurdukları iletişimde değerlere yer vererek değerleri davranışlarına yansıttıkları sonucuna ulaşılmıştır (Vecchione vd., 2016; Acer, 2018; Akgün, 2018; Bakan ve Şahin, 2018; Eidsvåg ve Rosell, 2021). Alan yazında yapılan çalışmalar değerler eğitiminin okul öncesi dönemde kazandırılması gerektiğini ortaya koymuştur (Dereli- İmran, 2014; Ördek, 2015; Sözkese, 2015; Çelebi Limoncu 2023). Çalışmalar incelendiğinde Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin akran ilişkisine etkisine dair herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış olması bu çalışmayı alan yazına katkı sağlaması açısından önemli kılmaktadır. Bu çalışma değerler eğitimi okul öncesi eğitime devam eden dört yaşındaki çocuklara hikâye temelli etkinlikler olarak aktararak akranların birbirleriyle olan ilişkisini hangi yönde etkileyeceğini belirlemesi açısından önemlidir. Ayrıca bu çalışmanın sonucu değerlerin akran ilişkileri yoluyla nasıl içselleştirilebileceğini ortaya koyması akran ilişkisinin desteklenmesi, gelişmesi ve akran ilişkilerine farklı pencerelerden bakabilmemizi sağlaması açısından önemlidir. Değerlerin toplumda bir arada yaşayan bireylerin davranışları üzerinde bir etkisinin olması ve okul öncesi dönemden itibaren değerlerin kazandırılmasının önemli olması (Aydın ve Gürler, 2020; Mücahit, 2022) değerlerin bir arada bulunan dört yaşındaki akranların ilişkilerine ne yönde etki edeceği sorusunu sormamıza neden olmuştur. Bu çalışmayla hikâye temelli etkinliklerin okul öncesi eğitime devam eden dört yaşındaki çocukların akran ilişkisine etkisini anlamak amaçlanarak aşağıda yer alan alt amaçlara ilişkin sorulara cevap aranmıştır:

1. Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubu ile MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na katılan kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasında, akran ilişkileri düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim var mıdır?
2. Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan deney grubunun ön test, son test ve izleme testi sonuçları arasında, akran ilişkileri açısından anlamlı bir değişim görülmekte midir?
3. MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na devam eden kontrol grubunun ön test ve son test ölçümleri arasında, akran ilişkileri bakımından anlamlı bir değişim ortaya çıkmış mıdır?
4. Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubunun ön test, son test ve izleme testi akran ilişkisi puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir değişim göstermekte midir?

Bu çalışmada Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin deney grubunun ve kontrol grubunun arasındaki tek ayırım olduğu varsayılmıştır. Bu çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde okul öncesi eğitime devam eden dört yaş grubundaki 40 çocukla sınırlandırılmıştır ve veriler “Ladd ve Profilet tarafından geliştirilen Çocuk Davranış Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Bu sebeple çalışmada elde edilen bulgular ve veriler okul öncesi eğitim alan çocukların tümüne genellenemez.

Yöntem

Araştırma Deseni

Yürütülen bu çalışmada Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan dört yaş çocuklarının akran ilişkisindeki değişimin incelenmesi amaçlanarak nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desen kullanılmıştır. Yarı deneysel desende araştırmacı deney ve kontrol gruplarını belirler. Gruplar belirlenirken var olan hazır gruplar çalışmaya dahil edilebilir. Deney grubuna bir uygulamada bulunur kontrol grubuna ise müdahale etmeyerek deney ve kontrol grupları arasındaki farkı inceler (J.W. Creswell ve Creswell 2021). Araştırmada deney ve kontrol grupları uygun örneklem yöntemi kullanılarak uygulama yapılmasına izin verilen ve araştırmacının erişebileceği gruplardan seçilmiştir. Uygun örnekleme araştırmacının zamandan, paradan ve iş gücünden kazanç sağlayarak pratik bir şekilde araştırmasını yürüttüğü yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2016). Yürütülen çalışmada bağımlı değişken

dört yaşındaki okul öncesi eğitimini sürdürmekte olan çocukların akran ilişkileri iken bağımsız değişkeni Hikâye Temelli olarak verilen Değerler Eğitimidir.

Çalışmada deney ve kontrol gruplarına ön test uygulaması olarak Ogelman vd. (2015) tarafından dört yaşındaki Türk çocuklarına uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” uygulanmıştır. Ön test uygulamasının ardından deney grubuna Hikâye Temelli Değerler Eğitimi verilmiştir. Kontrol grubuna ise müdahalede bulunulmamış MEB 2013 okul öncesi eğitim programıyla eğitime devam etmişlerdir. Deney grubuna uygulanan Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin bitmesinin ardından deney ve kontrol gruplarına son test uygulaması olarak “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” uygulanmıştır. Son test uygulamasından dört hafta sonra sadece deney grubuna “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” izleme testi olarak uygulanmıştır. Araştırmanın deseni Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Deneysel Deseni

Grup	Ölçüm Zamanı	Kullanılan Ölçek	Uygulanan İşlem	Karşılaştırma / Test
Deney	Ön Test	Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği	Hikâye Temelli Değerler Eğitimi	Mann-Whitney U (Deney-Kontrol)
	Son Test	Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği	-	Wilcoxon İşaretli Sıralar (Ön-Son)
	İzleme	Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği	-	Friedman Testi (Ön-Son-İzleme)
Kontrol	Ön Test	Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği	İşlem Yok	Mann-Whitney U (Deney-Kontrol)
	Son Test	Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği	-	Wilcoxon İşaretli Sıralar (Ön-Son)
	İzleme	-	-	-

Çalışma Grubu

Araştırmada deney ve kontrol grupları uygun örnekleme yöntemi kullanılarak uygulama yapılmasına izin verilen ve araştırmacının erişebileceği gruplardan seçilmiştir. Uygun örnekleme araştırmacının zamandan, paradan ve iş gücünden kazanç sağlayarak pratik bir şekilde araştırmasını yürüttüğü yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2016). Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılı İstanbul ili Maltepe ve Eyüpsultan ilçe sınırları içerisinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı iki devlet okulunda okul öncesi eğitimine devam eden dört yaş düzeyindeki 40 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan 40 çocuktan 20 çocuk

deney 20 çocuk da kontrol grubunda yer alırken deney grubundaki 20 çocuktan 14 tanesi kız altı tanesi erkek kontrol grubundaki 20 çocuktan dokuz tanesi kız 11 tanesi erkektir. Çalışmada demografik bilgiler deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların ebeveynleri tarafından “Katılımcı Bilgi Formu” doldurularak elde edilmiştir. Bu formda ebeveynlerin yaşı, eğitim durumu, istihdam durumuna ait sorular yer alırken çocukların cinsiyeti, kardeş sayısı, okul öncesi eğitim süresi ilgili sorular bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ait demografik özelliklere ilişkin betimleyici istatistikler tablolaştırılarak aşağıda yer almıştır.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Anne Yaşı Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Anne Yaşı	18-24	1	5.0	1	5.0	5.0
	25-44	13	65.0	14	70.0	67.5
	45-59	5	25.0	5	25.0	25.0
	60 ve üzeri	1	5.0	0	0.0	2.5

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Baba Yaşı Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Baba Yaşı	25-44	7	35.0	8	40.0	37.5
	45-59	11	55.0	11	55.0	55.0
	60 ve üzeri	2	10.0	1	5.0	7.5

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Anne Eğitim Durumu Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Anne Eğitimi	İlkokul	8	40.0	1	5.0	22.5
	Ortaokul	5	25.0	3	15.0	20.0
	Lise	5	25.0	8	40.0	32.5
	Ön lisans	0	0.0	5	25.0	12.5
	Lisans	2	10.0	3	15.0	12.5

Tablo 5: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Baba Eğitim Durumu Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Baba Eğitimi	İlkokul	2	10.0	1	5.0	7.5
	Ortaokul	5	25.0	3	15.0	20.0
	Lise	9	45.0	7	35.0	40.0
	Ön lisans	3	15.0	5	25.0	20.0
	Lisans	0	0.0	2	10.0	5.0
	Lisans Üstü	1	5.0	2	10.0	7.5

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Anne İstihdam Durumu Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Anne İstihdamı	Çalışıyor	3	15.0	3	15.0	15.0
	Çalışmıyor (iş arıyor)	8	40.0	4	20.0	30.0
	Çalışmıyor (iş aramıyor)	8	40.0	13	65.0	52.5
	Emekli	1	5.0	0	0.0	2.5

Tablo 7: Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Baba İstihdam Durumu Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Baba İstihdamı	Çalışıyor	20	100.0	18	90.0	95.0
	Çalışmıyor (iş arıyor)	0	0.0	1	5.0	2.5
	Emekli	0	0.0	1	5.0	2.5

Tablo 8: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Çocukların Cinsiyet Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Çocuk Cinsiyeti	Kız	14	70.0	9	45.0	57.5
	Erkek	6	30.0	11	55.0	42.5

Tablo 9: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Çocukların Kardeş Sayısı Dağılımı

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Kardeş Sayısı	Kardeşi yok	2	10.5	6	30.0	20.5
	1	9	42.1	9	45.0	43.6
	2	4	21.1	2	10.0	15.4
	3	5	26.3	2	10.0	17.9
	4 ve üzeri	0	0.0	1	5.0	2.6

Tablo 10: Çocukların Okul Öncesi Eğitimde Bulunma Süreleri

Değişken	Kategori	Deney (n)	Deney (%)	Kontrol (n)	Kontrol (%)	Toplam (%)
Okul Öncesi Süre	1 yıldan az	11	57.9	13	65.0	61.5
	1 yıl	5	26.3	1	5.0	15.4
	2 yıl ve üzeri	3	15.8	6	30.0	23.1

Tablolarda yer alan demografik bilgiler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının demografik açıdan benzer dağılım olduğunu ifade edebiliriz.

Katılımcı Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından dört yaşındaki okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ve ebeveynlerin demografik bilgilerini elde etmek amacıyla “Katılımcı Bilgi Formu” hazırlanmıştır. Formun içeriğinde ebeveynlerin yaşı, ebeveynlerin eğitim durumu, ebeveynlerin istihdam durumu, çocukların cinsiyeti, çocukların kardeş sayısı ve çocukların okul öncesi eğitim süresine ilişkin bilgiler yer almıştır.

Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği

Araştırmada, çocukların akran ilişkilerini ölçmek amacıyla Ladd ve Profilet (1996) tarafından geliştirilen ve 4 yaş grubu Türk çocuklarına uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Ogelman vd., (2015) tarafından yapılan ‘Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek hiperaktivite, prososyalılık, kaygılı korkulu olma, asosyalılık, dışlanma, saldırganlık ve zorbalık olmak üzere toplamda altı alt boyutun yer aldığı 44 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yapısı itibarıyla genel toplam bir puandan bahsedilemezken ölçek de yer alan alt boyutlar kendi içlerinde “Uygun Değil”, “Bazen Uygun”, “Tamamen Uygun” ifadelerine göre puanlanmaktadır. “Uygun Değil” sıfır puan, “Bazen Uygun” bir puan, “Tamamen Uygun” iki puan olarak değerlendirilir. Ölçekte davranışın sıklığını ölçmek amacıyla ölçekte yer alan alt boyuttaki toplam puana bakılır. Alt boyutta alınan toplam puanın yüksek olması davranışın sık gerçekleştiğini gösterir. Ölçeği kullanmak için özel bir eğitim gerekmezken ölçeği kullanacak olan kişilerin çocukları iyi tanınması gerekmektedir (Ogelman vd., 2015).

Hikâye Temelli Etkinliklerin Geliştirilmesi

Hikâye temelli etkinlikler geliştirilmeden önce bu çalışmada hangi değerlerin ele alınacağına ilişkin alan yazın incelenmiştir. Alan yazındaki çalışmaların incelenmesinin ardından okullarda çocuklara kazandırılacak birçok değer bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın hangi değerleri ele alacağını kararlaştırma aşamasında çocukların kazanabileceği değerlere, öğretmenlerin değerler hakkındaki görüşlerine ve hikâye kitaplarında ele alınan değerler dikkate alınmıştır. Çocukların değer kazanımına ilişkin çalışmalarda ise okul öncesi dönem çocuklarının hoşgörü, nezaket, mutluluk, yardımseverlik, sorumluluk, saygı, ait olma, duyarlılık, sabır, cesaret, adalet, sevgi, iş birliği ve iyilik değerlerini kazanabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır (Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Gündüz vd., 2017). Öğretmenlerin görüşlerini ele alan çalışmalarda sevgi saygı

ve paylaşma değerlerinin çocuklara kazandırılması gerektiğini belirten bazı çalışmalar yer alırken (Erkuş ve Yazar, 2013) hikaye kitaplarını ele alan çalışmalarda ise estetik, sevgi, hoşgörü, paylaşmak, arkadaşlık, adalet, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, saygı, tutumluluk, empati, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, cesaret, sorumluluk, liderlik ve barış değerlerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır (Dirican ve Dağlıoğlu, 2014). Tüm bu çalışmalar neticesinde bu araştırma için sevgi, arkadaşlık, nezaket, iş birliği ve yardımseverlik değerlerinin seçilmesi uygun bulunarak hikâye kitapları aracılığıyla bu değerleri ele alan etkinlikler oluşturulmuştur. Etkinlikler oluşturulmadan önce seçilen değerleri ele alan hikâye kitapları WEB siteleri üzerinden taranarak ve dört farklı kitap evi gezinerek araştırılmış konu ile ilgili 143 hikâye kitabına ulaşılmıştır. 143 kitaptan dört yaş çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olması canlı, ilgi çekici resimlere sahip olması seçilen değerleri açık, sade bir şekilde anlatması ve kahramanların iyi yönde rol model olması kriterlerine göre eleme yapılarak kriterlere uygun olan beş sevgi değeri, beş arkadaşlık değeri, beş yardımseverlik değeri, beş nezaket değeri ve dört iş birliği değerini ele almak üzere 24 adet hikâye kitabı belirlenmiştir. Hikâye kitaplarının belirlenmesinin ardından MEB 2013 eğitim programının etkinlik planlarına uygun olarak programın kazanım ve göstergelerine dikkat edilerek çocukların yaş ve gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak oyun, Türkçe, drama, müzik ve sanat etkinlikleri kullanılarak 24 adet bütünleştirilmiş etkinlik oluşturulmuştur. Oluşturulan etkinliklerle ilgili okul öncesi eğitim alanında çalışan bir öğretim görevlisi ve dört yüksek lisans eğitimini tamamlamış toplam beş kişiden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda etkinlikler üzerinde düzenlemeler yapılarak onay aldıktan sonra birinci araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri toplanmadan önce Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” için ölçek sahibinden dijital ortam üzerinden izin alınmıştır. Bu iznin ardından Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Etik Kuruluna başvuru yapılmış 05.12.2023 tarihinde onay alınmıştır. Sonrasında çalışmanın yürütüleceği MEB’e bağlı iki devlet okulunun müdürlerinden yazılı izin alınarak MEB araştırma iznine başvurulmuştur. MEB araştırma izni alındıktan sonra araştırmanın uygulama sürecine geçilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan “Katılımcı Bilgi Formu” ve Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet

Çocuk Davranış Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. “Katılımcı Bilgi Formu” Çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan MEB’ bağlı iki devlet okulunda okul öncesi eğitim kurumuna devam eden dört yaşındaki toplam 40 çocuğun ebeveynleri tarafından doldurmuştur. Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” ise çalışmaya katılan öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Araştırmacı tarafından uygulamaya başlanmadan önce deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların ebeveynleriyle ayrı ayrı toplantı yapılmıştır. Toplantıda ebeveynlere çalışmaya katılmalarının gönüllük esasına dayandığı, çalışmanın amacı, uygulama süreci hakkında bilgilendirilme yapılmasının ardından tüm ebeveynlerden gönüllü olarak çalışmaya katıldıklarına dair yazılı izin alınmıştır. Etkinliklerin uygulanabilmesi için gerekli olan tüm izinlerin alınmasının ardından deney grubuyla kontrol grubuna eş zamanlı olarak ön test uygulaması yapılmıştır. Ön test uygulamasının ardından deney grubuna Hikâye Temelli Değerler Eğitimi etkinlikleri sekiz hafta boyunca çocukların kendi sınıflarında haftada üç kez olmak üzere uygulanırken kontrol grubuna müdahale edilmemiş bu grup MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programına devam etmiştir. Deney grubuna yapılan uygulama tamamlandıca deney ve kontrol gruplarına aynı test son test olarak uygulanmıştır. Son test uygulamasından dört hafta sonra ise sadece deney grubuna izleme testi uygulaması yapılmıştır.

Ön Test Uygulaması

Araştırmaya katılan öğretmenler deney ve kontrol gruplarına herhangi bir müdahalede bulunulmadan önce Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeğini” çocukların sınıf içerisindeki davranışlarını göz önünde bulundurarak doldurmuşlardır. Ölçek her çocuk için ayrı olmak üzere ön test uygulaması olarak öğretmenler tarafından doldurulmuştur.

Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin Uygulanması

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi ile ilgili hazırlanan bütünleştirilmiş etkinlikler sekiz hafta boyunca haftada üç gün olmak üzere deney grubuna araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmadan grup MEB 2013 okul Öncesi Eğitim Programına devam etmiştir. Deney grubuna etkinlikler uygulanmadan önce çocuklara süreç açık bir şekilde aktarılmıştır. Uygulama çocukların kendilerine ait olan sınıfta yapılarak uygulama öncesi

uygulama süresince kullanılacak olan malzeme ve materyaller düzenlenmiştir. Uygulamaya geçilmeden önce parmak oyunu ve tekerleme gibi ilgi çekecek yöntemlere başvurularak çocukların uygulamaya katılması teşvik edilmiştir. Uygulamada kullanılan hikâye kitapları çocuklarla birlikte incelendikten sonra hikâye kitapları jest ve mimik, ses tonu ve ses yüksekliği gibi özelliklere dikkat edilerek çocuklara okunmuştur. Okunan hikâye kitaplarıyla ilgili çocuklarla sohbet edilip sorular sorulmuş ardından hazırlanan etkinliklere geçilerek uygulama tamamlanmıştır. Her uygulama ortalama 45 dakika sürmüştür.

Son Test Uygulaması

Deney grubuna uygulanan Hikâye Temelli Değerler Eğitimi ile ilgili bütünleştirilmiş etkinlikler tamamladıktan sonra deney ve kontrol gruplarına Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” çalışmaya katılan öğretmenler tarafından son test olarak kullanılmıştır. Öğretmenler çocukların sınıf içerisindeki davranışlarını gözlemleyerek ölçeği her çocuk için ayrı olarak doldurarak son test uygulamasını tamamlamışlardır.

İzleme Testi Uygulaması

Deney grubundaki çocuklara son test uygulamasında dört hafta sonra Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin etkisinin zaman içindeki değişimini anlamlandırmak amacıyla Ogelman vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” uygulanmıştır. İzleme testi sadece deney grubunda yer alan çocuklara öğretmenleri tarafından sınıf içerisindeki davranışları gözlemlemek ve her çocuk için ayrı olacak şekilde doldurularak tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri normal dağılmadığından analizlerde non-parametrik testlerin kullanılması uygun bulunmuştur. Araştırma hipotezleri test edilmeden her grubun normallik varsayımı ayrı ayrı incelenmiştir. Araştırma hipotezlerinin test edilmesinde frekans, ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Hipotezlerin test edilmesinde ise, ortalamalar arasındaki farkların non-parametrik dağılımlar çerçevesinde incelenmesine olanak tanıyan Friedman, Wilcoxon ve Kruskal-Wallis testlerinden faydalanılmıştır. Tüm istatistiksel analizler IBM SPSS 29.0 Statistics (Statistical Package for the Social Sciences) Sosyal Bilimler için İstatistik Paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi Uygulanan Deney Grubu ile MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na Katılan Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasında Akran İlişkilerindeki Değişimin Karşılaştırılması

“Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” eş zamanlı olarak deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanarak prososyal alt boyut, asosyal alt boyut, dışlanma alt boyutu, kaygılı korkulu olma alt boyutu, hiperaktif alt boyut, saldırganlık alt boyut ve zorbalık alt boyutları incelenerek karşılaştırılmıştır. İnceleme neticesinde ortaya çıkan veriler Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13, Tablo 14, Tablo 15, Tablo 16, Tablo 17, Tablo 18, Tablo 19, Tablo 20 ve Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Prososyal Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test - Deney	20	18.08	361.5	151.5	-1.319	.18	.21
Ön Test - Kontrol	20	22.93	458.5				
Son Test - Deney	20	24.13	482.5	127.5	-1.970	.04*	.31
Son Test - Kontrol	20	16.88	337.5				

*p < .05

Tablo 11’ de yer alan çıktılar incelendiğinde, ön test ölçümlerinde prososyal alt boyutuna ilişkin olarak gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın bulunmadığı (U = 151.5, p > .05) görülmektedir. Bu durum, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının prososyal davranış düzeyleri bakımından birbirine benzer özellikler taşıdığını göstermektedir. Ancak, son test ölçümlerinde prososyal alt boyutu açısından gruplar arasında anlamlı bir farkın ortaya çıktığı (U = 127.5, Z = -1.970, p < .05), etki büyüklüğü incelendiğinde son test için etkinin orta düzeye yakın olduğu belirlenmiştir (r=.31). Buna göre, deney grubundaki çocukların prososyal davranışlarında anlamlı bir artış gözlenirken, kontrol grubunda anlamlı bir değişim tespit edilmemiştir.

Tablo 12: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Asosyal Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test-Deney Kontrol	20	23.18	440.5	129.5	-1.721	.085	.27
Ön Test - Kontrol	20	16.98	339.5				
Son Test-Deney Kontrol	20	13.78	275.5	65.5	-3.894	.001*	.62
Son Test-Kontrol	20	27.23	544.5				

*p < .05

Tablo 12’de yer alan çıktılar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümlerinde asosyal alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı ($U = 129.5$, $p > .05$) görülmektedir. Bu sonuç, uygulama öncesinde her iki grubun da asosyal davranış düzeyleri bakımından birbirine benzer özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak, son test ölçümlerinde asosyal alt boyutu açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($U = 65.5$, $Z = -3.894$, $p < .05$). Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r = .62$). Buna göre, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubunda katılımcıların asosyal davranış puanlarında anlamlı bir azalma gözlenirken, kontrol grubunda bu yönde bir değişim görülmemiştir.

Tablo 13: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Dışlanma Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test– Deney Kontrol	20	26.2	524.0	86.0	-3.108	.002*	.49
Ön Test - Kontrol	20	14.8	296.0				
Son Test – Deney Kontrol	20	14.0	280.0	70.0	-3.861	.001*	.61
Son Test - Kontrol	20	27.0	540.0				

*p < .05

Tablo 13’de yer alan çıktılar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümlerinde dışlanma alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu ($U = 86.0$, $p < .05$) görülmektedir. Bu sonuç, uygulama öncesinde de-

ney ve kontrol gruplarının tam olarak eşdeğer olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, son test ölçümlerinde de dışlanma alt boyutu açısından anlamlı bir farkın ortaya çıktığı belirlenmiştir ($U = 70.0$, $Z = -3.861$, $p < .05$). Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r = .61$). Deney grubunun dışlanma puanlarının son testte kontrol grubuna kıyasla anlamlı biçimde azaldığı görülmektedir. Bu bulgu, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi'nin çocukların dışlanmışlık algısını azaltmada etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 14: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Kaygılı Korkulu Olma Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test-Deney Kontrol	20	20.05	401.0	191.0	-0.245	.81	.04
Ön Test-Kontrol	20	20.95	419.0				
Son Test-Deney Kontrol	20	12.48	249.5	39.5	-4.397	.001*	.70
Son Test-Kontrol	20	28.53	570.5				

* $p < .05$

Tablo 14' de yer alan çıktılar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümlerinde Kaygılı-Korkulu Olma alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı ($U = 191.0$, $p > .05$) görülmektedir. Bu durum, uygulama öncesinde her iki grubun da kaygı ve korku düzeyleri bakımından benzer özellikler taşıdığını göstermektedir. Ancak, son test ölçümlerinde Kaygılı-Korkulu Olma alt boyutuna ilişkin olarak deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($U = 39.5$, $Z = -4.397$, $p < .05$). Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r = .70$). Buna göre, deney grubunun Kaygılı-Korkulu Olma puanlarında kontrol grubuna kıyasla anlamlı bir azalma meydana gelmiştir.

Tablo 15: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Hiperaktif Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test – Deney Kontrol	20	17.6	352.0	142.0	-1.588	.112	.25
Ön Test - Kontrol	20	23.4	468.0				
Son Test – Deney Kontrol	20	11.9	238.0	28.0	-4.739	.001*	.75
Son Test - Kontrol	20	29.1	582.0				

* $p < .05$

Tablo 15’ de yer alan çıktılar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümlerinde Hiperaktif alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı ($U = 142.0$, $p > .05$) görülmektedir. Bu durum, uygulama öncesinde grupların hiperaktivite düzeyleri bakımından benzer özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, son test ölçümlerinde Hiperaktif alt boyutu açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($U = 28.0$, $Z = -4.739$, $p < .05$). Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r=.75$). Deney grubunun son test hiperaktivite puanlarında kontrol grubuna göre anlamlı bir azalma gözlenmiştir. Bu sonuç, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi’nin çocukların hiperaktif davranış eğilimlerini azaltmada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 16: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Saldırganlık Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test - DeneyKontrol	20	22.08	441.5	148.5	-1.180	.238	.19
Ön Test - Kontrol	20	17.82	338.5				
Son Test - DeneyKontrol	20	12.63	252.5	42.5	-4.423	.001*	.70
Son Test - Kontrol	20	27.76	527.5				

* $p < .05$

Tablo 16’ da yer alan çıktılar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümlerinde Saldırganlık alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı ($U = 148.5$, $p > .05$) görülmektedir. Bu durum, uygulama öncesinde her iki grubun da saldırganlık düzeyleri bakımından benzer özellikler taşıdığını göstermektedir. Ancak, son test ölçümlerinde saldırganlık alt boyutu açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farkın ortaya çıktığı belirlenmiştir ($U = 42.5$, $Z = -4.423$, $p < .05$). Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r=.70$). Deney grubunun son testte kontrol grubuna göre daha düşük saldırganlık puanlarına sahip olması, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi’nin çocukların saldırganlık eğilimlerini azaltmada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 17: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Zorbalık Alt Boyutunda Deney ve Kontrol Gruplarının Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test – Deney Kontrol	20	20.73	414.5	195.5	-0.126	.90	.02
Ön Test - Kontrol	20	20.28	405.5				
Son Test – Deney Kontrol	20	13.71	260.5	70.5	-3.375	.001*	.53
Son Test - Kontrol	20	24.58	442.5				

* $p < .05$

Tablo 17’ de yer alan çıktılar incelendiğinde Zorbalık alt boyutunda deney ve kontrol grupların ön test ölçümlerinde anlamlı bir ayrışma ($U=195.5$ $p > .05$) elde edilemediği görülmektedir. Buna göre deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi istatistiksel açıdan benzer gruplar oldukları söylenebilir. Öte yandan, son test ölçümlerinde zorbalık alt boyutu için deney ve kontrol gruplarında anlamlı bir ayrışma ($U = 70.5$, $Z = -3.375$, $p < .05$) elde edilmiştir. Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r = .53$). Son testte deney grubunun kontrol grubuna göre daha düşük puanlara sahip olması Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin çocukların zorbalık eğilimlerinin azalmasında işlevsel bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 18: Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Toplam Puanına Ait Mann-Whitney U Testi Çıktıları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test – Deney Kontrol	20	20.34	386.5	164.5	-0.469	.640	.07
Ön Test - Kontrol	20	18.66	354.5				
Son Test – Deney Kontrol	20	10.5	199.5	9.5	-4.916	.001*	.78
Son Test - Kontrol	20	27.97	503.5				

* $p < .05$

Tablo 18’ de yer alan çıktılar sonucunda deney grubu ve kontrol grubuna ilişkin ön test ölçümlerinde anlamlı bir ayrışma ($U = 164.5$ $p > .05$) görülmediği söylenebilir. Buna göre deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi istatistiksel açıdan benzer gruplar oldukları söylenebilir. Öte yandan, deney ve kontrol gruplarında son test ölçümlerinde zorbalık alt boyutunda anlamlı bir ayrışma ($U = 9.5$, $Z = -4.916$, $p < .05$) olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğü incelendiğinde son testte elde edilen etkinin oldukça büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r=.78$). Son testte Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan deney grubundaki çocukların problemleri davranış toplam puanları kontrol grubuna göre anlamlı olarak azalma eğilimi göstermiştir.

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi Alan Deney Grubunun Ön Test, Son Test Ve İzleme Testi Sonuçları Arasında, Akran İlişkileri Açısından Değişimin Karşılaştırılması

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi verilen deney grubunun Ön test, son test ve izleme ölçümleri arasında anlamlı bir ayrışma olup olmadığı iki aşamada incelenmiştir. İlk aşamada en az iki ölçüm arasında anlamlı bir ayrışma elde edilip edilmediği Friedman Testiyle incelenmiştir. Anlamlı bir ayrışmanın olması durumunda anlamlı

ayrışmanın hangi gruplar arasında olduğunun ortaya çıkarılması için ölçümler ikili olarak Wilcoxon İşaretli Sıralar Testiyle ele alınmıştır. Birinci aşamaya ait deney grubu ölçümler arasında ortalama farklılıkları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: Deneysel Grubuna İlişkin Ön Test, Son Test ve İzleme Ölçümleri Arasında Ortalama Değişimin Analizi

Değişken	Ölçümler	Sıra Ortalaması	Ki-kare test değeri	p	Kendall’s W
Ölçek Toplam Puanları	Ön Test	2.89	24.60	.001*	.62
	Son Test	1.81			
	İzleme	1.31			
Prososyal Alt Boyut	Ön Test	1.70	21.19	.001*	.53
	Son Test	2.83			
	İzleme	1.48			
Asosyal Alt Boyut	Ön Test	2.92	28.90	.001*	.72
	Son Test	1.47			
	İzleme	1.61			
Dışlanma Alt Boyut	Ön Test	2.90	29.93	.001*	.75
	Son Test	1.45			
	İzleme	1.65			
Kaygılı Korkulu Olma Alt Boyut	Ön Test	2.74	21.72	.01*	.54
	Son Test	1.43			
	İzleme	1.83			
Hiperaktif Alt Boyut	Ön Test	2.55	11.86	.003*	.30
	Son Test	1.60			
	İzleme	1.86			
Saldırganlık Alt Boyut	Ön Test	2.68	23.49	.001*	.59
	Son Test	1.28			
	İzleme	2.05			
Zorbalık Alt Boyut	Ön Test	2.55	17.39	.001*	.43
	Son Test	1.39			
	İzleme	2.05			

*p< .05

Tablo 19’da sunulan analizler, ölçeğin toplam puanı ile prososyal, asosyal, dışlanma, kaygılı-korkulu olma, hiperaktivite, saldırganlık ve zorbalık alt boyutlarına ilişkin ölçümler arasındaki değişimleri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular hem genel ölçek puanında hem de tüm alt boyutlarda ön test, son test ve izleme ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklı-

laşmalar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Friedman testi sonuçları incelendiğinde; toplam ölçek puanı için $\chi^2 = 24.60$, $p < .001$; prososyal alt boyutu için $\chi^2 = 21.19$, $p < .001$; asosyal alt boyutu için $\chi^2 = 28.90$, $p < .001$; dışlanma alt boyutu için $\chi^2 = 29.93$, $p < .001$; kaygılı-korkulu olma alt boyutu için $\chi^2 = 21.72$, $p < .01$; hiperaktivite alt boyutu için $\chi^2 = 11.86$, $p < .003$; saldırganlık alt boyutu için $\chi^2 = 23.49$, $p < .001$ ve zorbalık alt boyutu için $\chi^2 = 17.39$, $p < .001$ olduğu görülmektedir. Etki büyüklükleri incelendiğinde ise toplam ölçek puanı için Kendall's W değerinin .62 olduğu ve bu sonucun büyük düzeyde etkiye işaret ettiği belirlenmiştir. Benzer biçimde prososyal alt boyutta ($W=.53$), asosyal alt boyutta ($W=.72$), dışlanma alt boyutunda ($W=.75$), kaygılı-korkulu olma alt boyutunda ($W=.54$) ve saldırganlık alt boyutunda ($W=.59$) büyük düzeyde etki büyüklükleri elde edilmiştir. Hiperaktivite alt boyutunda etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu ($W=.30$), zorbalık alt boyutunda ise orta-büyük düzeyde etki büyüklüğü bulunduğu görülmüştür ($W=.43$). Bu bulgular, uygulanan programın özellikle asosyal davranışlar, dışlanma ve saldırganlık gibi problem davranışların azaltılmasında güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Farklılığın hangi ölçümler arasında ortaya çıktığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubunda prososyal davranışların anlamlı düzeyde yükseldiğini, buna karşın asosyal davranışlar, zorbalık, kaygılı-korkulu olma, dışlanma ve hiperaktivite düzeylerinde dikkate değer düşüşlerin meydana geldiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, söz konusu değişimlerin yalnızca kısa vadede değil, izleme ölçümlerinde de korunduğunu ve sürdürülebilir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır.

MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na Devam Eden Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Ölçümleri Arasında, Akran İlişkileri Bakımından Değişimin Karşılaştırılması

Kontrol grubuna uygulanan "Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği" puanlarının ön testten son teste anlamlı bir farklılık elde edilip edilmediği Wilcoxon İşaretli Sıralar Testiyle analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 20'de gösterilmektedir.

Tablo 20: Kontrol Grubu Ön Test ile Son Test Ölçümleri Arasında Ortalama Değişime Ait Wilcoxon Testi İşaretli Sıralar Analizi

Alt Boyut	Sıralama Türü	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Prososyal Alt Boyut	Negatif Sıralar	5	8.50	42.5	-.99	.31	.22
	Pozitif Sıralar	10	7.75	77.5			
	Eşit	5					

Asosyal Alt Boyut	Negatif Sıralar	6	8.08	48.5	-.25	.80	.06
	Pozitif Sıralar	8	7.06	56.5			
	Eşit	6					
Dışlanma Alt Boyut	Negatif Sıralar	7	5.14	36.0	-.26	.78	.06
	Pozitif Sıralar	4	7.50	30.0			
	Eşit	9					
Kaygılı Korkulu Olma Alt Boyut	Negatif Sıralar	6	10.58	63.5	-.23	.81	.05
	Pozitif Sıralar	10	7.25	72.5			
	Eşit	4					
Hiperaktif Alt Boyut	Negatif Sıralar	6	8.08	48.5	-.67	.49	.15
	Pozitif Sıralar	9	7.94	71.5			
	Eşit	5					
Saldırganlık Alt Boyut	Negatif Sıralar	6	5.75	34.5	-.35	.72	.08
	Pozitif Sıralar	6	7.25	43.5			
	Eşit	6					
Zorbalık Alt Boyut	Negatif Sıralar	7	4.36	30.5	-1.77	.07	.40
	Pozitif Sıralar	1	5.50	5.5			
	Eşit	10					
Toplam Ölçek Puanı	Negatif Sıralar	6	10.67	64.	-.59	.55	.13
	Pozitif Sıralar	11	8.09	89.0			
	Eşit	0					

*p < .05

Tablo 20’ de yer alan analizler çocukların ön test ve son test ölçümleri arasında prososyal alt boyut, asosyal alt boyut, dışlanma alt boyutu, kaygılı korkulu olma alt boyutu, zorbalık alt boyutu, hiperaktiflik alt boyutuyla toplam ölçek puanları için istatistiksel açıdan anlamlı değişimlerin olmadığı görülmektedir. Nitekim, prososyal alt boyutunda negatif ve pozitif sıralar arasındaki farklara ilişkin hesaplanan değer $Z = -.99$, $p = .31$; asosyal alt boyutunda $Z = -.25$, $p = .80$; dışlanma için $Z = -.26$, $p = .78$; kaygılı ve korkulu olma alt boyutu için $Z = -.23$, $p = .81$; hiperaktif alt boyutu için $Z = -.67$, $p = .49$; saldırganlık alt boyutu için $Z = -.35$, $p = .72$; ve zorbalık alt boyutu için $Z = -1.77$, $p = .07$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam puanı açısından elde edilen Z değeri -0.59 ve $p = .55$ olup, bu bulgular doğrultusunda gruplar arasında anlamlı bir medyan farkı bulunmadığı sonucunu göstermektedir. Etki büyüklükleri incelendiğinde genel olarak küçük düzeyde etkiler elde edildiği görülmüştür. En yüksek etki büyüklüğünün zorbalık alt boyutunda ortaya çıktığı ($r = .40$) ancak bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı

olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$). Analizler sonucunda kontrol grubunda ölçümler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ayrışma görülmektedir.

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi Uygulanan Deney Grubunun Ön Test, Son Test ve İzleme Testi Akran İlişkisi Puanları, Cinsiyet Değişkenine Göre Değişiminin Karşılaştırılması

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan deney grubu Ön test, son test ve izleme ölçümleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan ele alınmıştır ve istatistik analizler Tablo 21’ de gösterilmiştir.

Tablo 21: Deney Grubu Cinsiyete Göre Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği Puanları Mann Whitney U Testi Analizi

Değişken	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	U	Z	p	Etki Büyüklüğü (r)
Ön Test Toplam Puanları	Kız	23	16.28	374.5	16.5	-2.12	0.034*	.34
	Erkek	16	25.34	405.5				
Son Test Toplam Puanları	Kız	21	16.43	345.0	22.5	-1.47	0.143	.24
	Erkek	16	22.38	358.0				
İzleme Test Toplam Puanları	Kız	14	9.43	132.0	27.0	-1.24	0.214	.28
	Erkek	6	13.00	78.0				
Ön Test Sosyal Boyut 1	Kız	23	19.85	456.5	23.5	-1.07	0.284	.17
	Erkek	16	20.22	323.5				
Son Test Sosyal Boyut 1	Kız	23	21.46	493.5	34.5	-0.63	0.530	.10
	Erkek	17	19.21	326.5				
İzleme Test Sosyal Boyut 1	Kız	14	12.21	171.0	18.0	-1.99	0.047*	.45
	Erkek	6	6.50	39.0				
Ön Test Asosyal Boyut 2	Kız	23	20.61	474.0	31.5	-1.02	0.308	.16
	Erkek	17	20.35	346.0				
Son Test Asosyal Boyut 2	Kız	23	19.85	456.5	42.0	0.00	1.000	.00
	Erkek	17	21.38	363.5				
İzleme Test Asosyal Boyut 2	Kız	14	12.00	168.0	21.0	-2.03	0.042*	.45
	Erkek	6	7.00	42.0				
Ön Test Dışlanma Boyut 3	Kız	23	18.43	424.0	38.0	-0.43	0.664	.07
	Erkek	17	23.29	396.0				
Son Test Dışlanma Boyut 3	Kız	23	18.93	435.5	33.0	-1.19	0.232	.19
	Erkek	17	22.62	384.5				
İzleme Test Dışlanma Boyut 3	Kız	14	10.61	148.5	40.5	-0.18	0.860	.04
	Erkek	6	10.25	61.5				
Ön Test Kaygılı Korkulu Boyut 4	Kız	23	20.57	473.0	41.0	-0.18	0.860	.03
	Erkek	17	20.41	347.0				

Son Test Kaygılı Korkulu Boyut 4	Kız	23	19.41	446.5	41.0	-0.09	0.925	.01
	Erkek	17	21.97	373.5				
İzleme Test Kaygılı Korkulu Boyut 4	Kız	14	9.75	136.5	31.5	-0.88	0.379	.20
	Erkek	6	12.25	73.5				
Ön Test Hiperaktif Boyut 5	Kız	23	17.04	392.0	30.0	-1.12	0.261	.18
	Erkek	17	25.18	428.0				
Son Test Hiperaktif Boyut 5	Kız	23	17.46	401.5	31.5	-1.12	0.261	.08
	Erkek	17	24.62	418.5				
İzleme Test Hiperaktif Boyut 5	Kız	14	9.29	130.0	25.0	-1.50	0.133	.34
	Erkek	6	13.33	80.0				
Ön Test Saldırganlık Boyut 6	Kız	23	14.78	340.0	16.0	-2.81	0.005	.45
	Erkek	16	27.50	440.0				
Son Test Saldırganlık Boyut 6	Kız	23	15.93	366.5	21.0	-2.81	0.005*	.44
	Erkek	17	26.68	453.5				
İzleme Test Saldırganlık Boyut 6	Kız	14	8.00	112.0	7.0	-2.81	0.005*	.63
	Erkek	6	16.33	98.0				
Ön Test Zorbalık Boyut 7	Kız	23	16.30	375.0	23.5	-2.18	0.029*	.35
	Erkek	17	26.18	445.0				
Son Test Zorbalık Boyut 7	Kız	21	15.50	325.5	28.0	-1.52	0.128	.25
	Erkek	16	23.59	377.5				
İzleme Test Zorbalık Boyut 7	Kız	14	8.46	118.5	13.5	-2.58	0.010*	.58
	Erkek	6	15.25	91.5				

*p < .05

Tablo 21’de yer alan analiz sonuçları incelendiğinde; Ön test toplam puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuş ($U = 16.5$, $p < .05$) ve etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r=.34$). Prososyal davranışların izleme ölçümünde anlamlı farklılık saptanmış ($U = 18.0$, $p < .05$) ve etki büyüklüğünün orta-yüksek düzeyde olduğu görülmüştür ($r = .45$). Asosyal alt boyutun izleme ölçümünde de cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuş ($U = 21.0$, $p < .05$) ve etki büyüklüğü orta-yüksek düzeyde hesaplanmıştır ($r=.45$). Saldırganlık alt boyutunda hem son test hem de izleme ölçümlerinde anlamlı farklılıklar elde edilmiştir ($p < .05$). Özellikle izleme ölçümünde etki büyüklüğünün yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r=.63$). Benzer şekilde zorbalık alt boyutunda da ön test ve izleme ölçümlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. İzleme ölçümünde elde edilen etki büyüklüğü yüksek düzeydedir ($r= .58$). Elde edilen bulgular, erkek çocuklarının saldırganlık ve zorbalık davranışlarına ilişkin son test ve izleme puanlarının kızlara oranla daha yüksek olduğunu

göstermektedir. Buna karşılık, prososyal davranışların izleme ölçümünde kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla daha yüksek ortalamalar aldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, son test ve izleme toplam puanları; prososyal alt boyutun ön test ve son test ölçümleri; asosyal alt boyutun ön test ve son test ölçümleri; dışlanmış alt boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri; kaygılı ve korkulu olma alt boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri; hiperaktif davranış alt boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri; saldırganlık alt boyutunun ön test ölçümü ile zorbalık alt boyutunun son test ölçümünde ise cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden dört yaşındaki çocuklara Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin uygulanması sonucunda akran ilişkileri incelenmiştir. Çalışmada deney ve kontrol grupları yer alarak iki gruba da Ogelman (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği” uygulanmıştır. Deney grubuna ön test, son test ve izleme testi uygulaması yapılırken kontrol grubuna ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test sonuçlarına göre anlamlı bir ayrışmanın bulunmaması iki grubun uygulama öncesi benzer olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmanın deney ve kontrol gruplarının son test ölçümleri ise alt boyutlar açısından değerlendirilmiştir. Kontrol Grubunun ön test ve son test ölçümlerinde alt boyutlar açısından anlamlı bir ayrışma meydana gelmemiştir. Hikâye Temelli Değerler Eğitimi uygulanan deney grubunun son test ölçümlerinde prososyal alt boyut puanları anlamlı düzeyde artış sağlarken zorbalık, dışlanma, kaygılı korkulu olma, hiperaktivite ve saldırganlık alt boyutlarında anlamlı düzeyde azalma meydana gelmiştir. Deney grubuna Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin uygulanmasından dört hafta sonra yapılan izleme testi ölçümleri ise ölçek toplam puanları ve ölçek alt boyutlarda meydana gelen değişimin devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Deney grubu cinsiyet değişkenine göre ön test, son test ve izleme testi incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, erkek çocuklarının saldırganlık alt boyutuna ilişkin son test ve izleme puanlarının; ayrıca zorbalık alt boyutunun ön test ve izleme ölçümlerindeki ortalamalarının kız çocuklarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, prososyal davranışlara ilişkin izleme ölçümünde kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır. Diğer yandan prososyal alt boyutun ön test ve son test ölçümleri, asosyal alt boyutun ön test ve son test ölçümleri, dışlanmış alt

boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri, kaygılı ve korkulu olma alt boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri, hiperaktif alt boyutunun ön test, son test ve izleme ölçümleri ile saldırganlık alt boyutunun ön test ve zorbalık alt boyutunun son test ölçümlerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Yürütülen bu çalışmaya göre deney grubunda yer alan çocukların ön test ve son test ölçümleri arasında prososyal alt boyutunda artış yaşaması Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin işlevsel bir rol üstlenerek çocukların prososyal davranışlarına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. Ayrıca deney grubunun asosyal, dışlanma, kaygılı korkulu olma, zorbalık, hiperaktivite ve saldırganlık alt boyutları ön test ve son test ölçümleri arasında düşüş yaşanması Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin asosyal, dışlanma, kaygılı korkulu olma, zorbalık, hiperaktivite davranışlarının azalmasına katkı sağladığı ifade edilebilir. Bu çalışmada ayrıca erkek çocuklarının saldırganlık ve zorbalık alt boyut ölçümlerinin kız çocuklarına göre daha yüksek bulunması erkek çocuklarının daha saldırgan ve zorba davranışlar sergilediği göstermektedir. Kız çocuklarının prososyal alt boyut ölçümlerinde erkek çocuklarına göre daha yüksek puanlara sahip olması kız çocuklarının daha çok prososyal davranışlar sergilemeye eğilimi olduğunu göstermektedir.

Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan deney grubunun akran ilişkilerine yönelik davranışlarında değişim meydana geldiğini bu değişimin olumlu ve istenlik şekilde gerçekleştiğini ifade ederek Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin çocukların akran ilişkilerine olumlu yönde katkı sağladığını söyleyebiliriz. Ayrıca bu çalışmada deney grubunda meydana gelen olumlu ve istenlik değişim zaman içerisinde etkisi devam etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların Hikâye Temelli Değerler Eğitiminde kullanılmak için seçilen sevgi, arkadaşlık, nezaket, iş birliği ve yardımseverlik değerlerini benimsediği ve bu değerlerin akran ilişkileri üzerinde etkili olduğu ifade edilebilir.

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında çocukların değerleri tanıyarak kültürel ve evrensel değerleri bütüncül olarak kazanabilecekleri belirtilirken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programında ise Erdem-Değer- Eylem Çerçevesiyle Okul öncesi dönemde eğitim gören çocuklara kazandırılmak amacıyla Adalet, Aile Bütünlüğü, Çalışkanlık, Dostluk, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Mahremiyet, Merhamet, Mütevazılık, Özgürlük, Sabır, Sağlıklı Yaşam, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Tasarruf, Temizlik, Vatanseverlik, Yardımseverlik olmak üzere 20 çatı değer belirlenerek çocuklara benimsetilebileceği ifade edilmiştir (MEB, 2024).

Yapılan bazı çalışmalarda okul öncesi dönem çocuklarının hoşgörü, nezaket, mutluluk, yardımseverlik, sorumluluk, saygı, ait olma, duyarlılık, sabır, cesaret, adalet, sevgi, iş birliği ve iyilik değerlerini kazanabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır (Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Gündüz vd., 2017). Yürütülen bazı çalışmalarda da öğretmenlerin değerleri çocuklara aktarmak amacıyla hikâye kitaplarından yararlandıkları ve bu kitaplarda saygı, sevgi, yardımlaşma, paylaşma arkadaşlık, nezaket değerlerine sıkça yer verildiğini belirtilmiştir. Ayrıca bu çalışmalarda çocuklara hikâye kitapları aracılığıyla saygı, sevgi, paylaşma, arkadaşlık, nezaket ve yardımlaşma değerlerinin rahatça aktarılabilirdiği sonucuna varılmış olması araştırmada değerleri benimsetmek için kullanılan hikâye temelli değerler eğitiminin etkili bir yöntem olduğunu destekler niteliktedir (Erkuş ve Yazar 2013; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Akpınar ve Türkoğlu, 2025). Yeatts (1990), hikâye temelli bir değerler eğitimi programını ele aldığı çalışmasında, bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer bulgulara ulaşmıştır. Yürüttüğü çalışma neticesinde hikâye temelli bir değerler eğitimi programının çocukların iş birliği, dürüstlük, saygı, sorumluluk gibi alanlarda olumlu davranışlar sergilemelerine katkı sağladığı öfke kontrolü ve saldırganlık davranışlarında ise belirgin düzeyde bir azalma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmasında hikâye temelli değerler eğitimi programının çocukların iş birliği, dürüstlük, sorumluluk, arkadaşlık, saygı gibi değerleri içselleştirmesine katkı sağladığını ve öğretmenlerin içselleştirilen bu değerlerin sınıf içerisinde davranışlar aracılığıyla gözlemleyebildiğini ifade etmiştir. Baş (2011) yine benzer bir çalışma olarak hikâye temelli eğitim programının çocukların sorumluluk ve iş birliği davranışlarına olumlu yönde etki ettiğine ulaşmıştır. Akgün (2018) ise çalışmasında yaratıcı dramaya dayalı değerler eğitimi programını deney grubunda yer alan çocuklara uygulamış ve bu uygulama sonucunda deney grubundaki çocukların değerleri içselleştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Vecchione vd. (2016) çalışmasında bu araştırmanın sonucuna benzer bulgulara ulaşarak değerlerin davranışlar üzerinde önemli bir etkisinin bulunduğunu ve değerlerin davranışlar üzerinde bir değişim meydana getirdiği sonucuna ulaşmıştır. Acer (2018) ise okul öncesi dönem çocuklarıyla gerçekleştirdiği çalışmasında paylaşma, arkadaşlık, iş birliği, saygı, dürüstlük ve sorumluluk değer düzeyleri arttıkça çocukların akranlarıyla kurdukları oyun içerisinde etkileşimleri de olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Bakan ve Şahin (2018) çalışmalarında okul öncesi değerler eğitim programı aracılığıyla çocukların saygı, dürüstlük, sorumluluk, iş birliği, paylaşım ve arkadaşlık değerlerini içselleştirmesine katkı sağlayarak çocukların davranışlarını olumlu yönde etkile-

diğini ortaya koymuşlardır. Benish-Weisman vd.,(2022) yürüttükleri çalışmada akranların sahip olduğu değerleri birbirleriyle olan davranışlarını etkilediğini ortaya koyan bu bulgu söz konusu olan araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Diğer benzer araştırmalarda da akranların oyun oynarken birbirleriyle girdikleri etkileşim sonucunda değerleri içselleştirerek davranışlarına yansıtıkları sonucuna ulaşılmıştır (Acer, 2018; Eidsvåg ve Rosell, 2021). Araştırma ile ilgili benzer konularda yürütülen çalışmalarda değerler eğitimi uygulanan deney gruplarının ön test son test ve izleme testi puanları arasında istendik yönde anlamlı farklılıklar elde edilmesi bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir (Ördek, 2015; Bakan ve Şahin, 2018; Asar, 2019; Çelebi Limoncu, 2023).

Araştırmanın cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıkların bulunduğu ve araştırmanın sonucunu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Uluyurt (2012) çalışmasında çocukların akran ilişkilerini cinsiyet değişkenine göre incelediğinde saldırganlık alt boyutunda erkek çocukların kız çocuklarına kıyasla daha saldırgan davranışlar gösterdiğini prososyal alt boyutunda ise kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla daha prososyal davranışlar gösterdiği bulgusunu elde etmiştir. Uğur Ekşi (2022) ise yine benzer bir sonuca ulaşarak kız çocuklarının prososyal davranış alt boyutunda erkek çocuklarına kıyasla daha yüksek puanlara sahip olduğu erkek çocuklarının ise saldırganlık alt boyutunda kızlara kıyasla daha saldırgan davranışlar gösterdiğine ulaşmıştır. Yeğen (2019) çalışmasında cinsiyete göre farklılıklara rastlamış saldırganlık alt boyutu ve prososyal alt boyutlarında erkeklerin saldırgan davranışlar kızların ise prososyal davranışları daha çok gösterdiğini ortaya koymuştur.

Dereli-İman (2014) ve Sözkese (2015)'nin okul öncesi dönem çocuklarıyla gerçekleştirdiği çalışmaları da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Araştırma bulgularına göre deney gruplarında yer alan çocukların değer kazanımının olumlu yönde geliştiği ve zaman içinde kazanılan değerlerin sergilenmeye devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özetle bu araştırma Hikâye Temelli Değerler Eğitimi aracılığıyla verilen değerler eğitiminin çocukların akran ilişkilerini istendik yönde etkilediği sonucunu ortaya koymuştur. Bu çalışmanın sonuçları okul öncesi eğitim kurumlarında verilecek olan değerler eğitimi için farklı bakış açısı sunması açısından önemli görülmektedir. Yapılan çalışmalar neticesinde Okul Öncesi dönemde verilen değerler eğitimi ve bu dönemde geliştirilen akran ilişkileri çocukların ilerideki yaşantılarına etki etmektedir. Olumlu akran ilişkileri geliştiren çocukların gelecek yaşantısını da olumlu etkilerken olumsuz akran ilişkileri geliştiren çocukla-

rın gelecek yaşantılarında olumsuz etkileyerek pek çok problem yaşayabilir. Bu dönemde değerleri kavrayan çocukların ilerideki yaşantısında olumlu davranışlar göstererek empati becerisi gelişir ve özgüveni artar. Bu dönemde değerleri kavrayamayan çocuklar ise ileride olumsuz davranışlar gösterir ve olumsuz yaşantı sürer. (Ladd vd., 1997; Pepler ve Craig, 1998; Ladd vd., 1999). Bu bulgular, araştırmannın sonuçlarını destekleyerek okul öncesi dönem çocuklarına değer kazandırma, akran ilişkilerini anlama, destekleme ve geliştirme sürecine yönelik çok yönlü bir bakış açısı sunması açısından değerlidir.

Bu araştırma, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi alan çocukların prososyal davranışlarında artış; asosyal davranış, dışlanma, kaygı, korku, zorbalık, hiperaktivite ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlarda ise azalma görüldüğünü ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, bu eğitimin çocukların akran ilişkilerinde olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu bağlı olarak, Hikâye Temelli Değerler Eğitimi kapsamında hazırlanan etkinliklere ebeveynlerin de dahil edilmesi ve bu etkinliklerin okul, sınıf veya ev ortamlarında uygulanması, elde edilen olumlu değişimlerin kalıcılığını artırabilir ve etkisini sürdürebilir. Bu çalışmadaki etkinlikler MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programına uygun olarak hazırlanıp uygulanmıştır. Bu çalışmadaki hikâye temelli etkinlikler geliştirilerek Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programına uygun olarak yeniden düzenlenip Erdem Değer- Eylem çerçevesinde ele alınarak yeniden uygulanabilir. Hikâye Temelli Değerler Eğitiminin, okul öncesi dönemdeki çocukların akran ilişkileri üzerinde olumlu etkiler sağlaması sonuca dayalı olarak hikâye temelli etkinliklerin sayısı artırılarak kitapçık hâline getirilebilir ve bu kitapçık, okul öncesi eğitimde uygulanmak üzere öğretmenlere dağıtılarak yol gösterici bir kaynak olarak kullanılabilir.

Extended Summary

Introduction

The purpose of this study is to examine the impact of Story-Based Values Education on the peer relationships of four-year-old preschool children. This study is important because it shows how values education, delivered through story-based activities to four-year-old preschool children, will affect their peer relationships. Furthermore, the findings may show how values are internalized through peer interaction and may offer new perspectives on how such relationships can be supported and developed. Preschool is considered a crucial period for instilling values in children. The internalization of values in preschool also impacts children's relationships with their peers. This research is based on the assumption that values can be instilled in children through storybooks that explore values.

Methodology

The study group consisted of 40 four-year-old children attending preschool education in two public schools affiliated with the Ministry of National Education in the Maltepe and Eyüpsultan districts of Istanbul during the 2023-2024 academic year. Twenty of these children were in the experimental group and 20 were in the control group. Of the 20 children in the experimental group, 14 were girls and six were boys. Of the 20 children in the control group, nine were girls and 11 were boys. The data of the study were obtained using the "Participant Information Form" prepared by the researcher and the "Ladd and Profilet Child Behavior Scale" adapted to Turkish by Ogelman et al. (2015). The "Participant Information Form" was filled out by the parents of 40 four-year-old children attending preschool education institutions in two public schools affiliated with the Ministry of National Education in the Maltepe and Eyüpsultan districts of Istanbul in the 2023-2024 academic year. The "Ladd and Profilet Child Behavior Scale," adapted to Turkish by Ogelman et al. (2015), was filled out by the participating teachers. As a result of the literature review, five values: love, friendship, helpfulness, kindness, and cooperation, were selected to be used in the study, and 24 storybooks addressing these values were selected appropriately for the age group. After selecting the storybooks, 24 integrated activities were created using games, Turkish, drama, music, and art activities. Expert opinions were obtained from a faculty member working in the field of preschool educa-

tion and five individuals, four of whom had completed their master's degree, regarding the created activities. Adjustments were made to the activities based on the experts' opinions, and after receiving approval, the activities were implemented by the first researcher. Before the application, the "Ladd and Profilet Child Behavior Scale" was administered to the experimental and control groups as a pretest. After the application, the experimental group received Story-Based Values Education, while the control group received no treatment. Following the completion of the Story-Based Values Education, the "Ladd and Profilet Child Behavior Scale" was administered to the experimental and control groups as a posttest. Four weeks after the posttest, a follow-up test was administered only to the experimental group. Because the data were not normally distributed, it was deemed appropriate to use non-parametric tests in the analyses. In testing the hypotheses, the Mann-Whitney U test was used for comparisons between the two groups, while the Friedman and Wilcoxon Signed-Rank tests were used for comparisons across the repeated measurements within each group. All statistical analyses were performed using the SPSS IBM 29.0 package program.

Findings

According to the findings of this study, a significant positive change was found in the peer relationships of children in the experimental group who received Story-Based Values Education. In the posttest measurements of the experimental group who received Story-Based Values Education, there were significant increases in the prosocial subscale scores, while there were significant decreases in the subscales of bullying, exclusion, anxiety and fearfulness, hyperactivity, and aggression. Furthermore, boys in this sample scored higher than girls on the aggression and bullying subscales, suggesting that the boys in this study tended to exhibit more aggressive and bullying behaviors. Similarly, girls in this sample scored higher than boys on the prosocial subscale, which may suggest a tendency toward more prosocial behavior among the girls in this study.

Discussions, Conclusions, and Recommendations

This study concluded that values education provided through Story-Based Values Education had a positive effect on children's peer relationships. The results of this study are considered important because they offer a new perspective on values education in preschool institutions. Children who received Story-Based Values Education showed an increase in prosocial behavior and a decrease in

negative behaviors such as antisocial behavior, exclusion, anxiety, fear, bullying, hyperactivity, and aggression. The findings indicate that this education positively impacts children's peer relationships. Therefore, including parents in activities designed as part of Story-Based Values Education and implementing these activities in school, classroom, or home environments can increase the permanence and sustain the positive changes achieved.

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Çalışma için gerekli etik kurul izni Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan temin edilmiştir. (05.12.2023, Toplantı No: 2023.12). / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. Ethical approval was granted by the Social and Human Sciences Research Ethics Committee of Yıldız Technical University (05.12.2023, Meeting No: 2023.12).

Finansman / Funding: Yazarlar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadığını kabul eder. / The authors acknowledges that she received no external funding in support of this research.

Yazar(lar) / Author (s): Pelinay ÇINAR, Remziye CEYLAN.

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via plagiarism software.

Kaynakça

- Acer, S. (2018). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 48-72 Aylık Çocukların Değer Düzeyleri ile Akran Oyun Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayın No. 515862) [Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ackerman, A., Howson, P., & Mulrey, B. (2013). Getting The Story Right: Developing Critical Analysis Skills Through Children's Literature. *Social Studies and The Young Learner*, 26(1), 22-28. <https://www.socialstudies.org/social-studies-and-young-learner/26/1/getting-story-right-developing-critical-analysis-skills>
- Akgün, K. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Kullanılan Yaratıcı Drama Tekniklerinin Çocukların Değerler Edinimine Etkisi (Yayın No.534437) [Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akpınar H., ve Türkoğlu, B. (2025). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıflarındaki Etkinliklerde ve Okudukları Hikâye Kitaplarında Yer Verilen Değerlere İlişkin Görüşleri. *The Journal of International Educational Sciences*, 12(42), 476-518.
- Alpöge, A. (2018). Okul Öncesinde Değer Eğitimi. *Bilgi Yayınevi*
- Arslantürk, N., ve Gül, İ. (2024). Okulöncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 78-101. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.1563678>
- Asar, H. (2019) Okul Öncesi Değerler Eğitimi Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyum ve Değer Düzeyleri Üzerine Etkisi (Yayın No.559623) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, M. Z., ve Gürler, Ş. A. (2020). *Okulda değerler eğitimi yöntemler-etkinlikler-kaynaklar*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bakan, T., ve Şahin, H. (2018). Değerler Eğitim Programının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Değer Kazanımı Üzerine Etkisinin Çocuk Görüşlerine Göre İncelenmesi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (12), 121-140.
- Baş, N. (2011). Hikaye Temelli Eğitim Programının 60-72 Aylık Çocukların Sorumluluk ve İşbirliği Becerilerinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez merkezi.
- Benish-Weisman, M., Oreg, S., & Berson, Y. (2022). The Contribution of Peer Values to Children's Values and Behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 48(6), 844-864.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., & Çakmak, E. K. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cengiz, Ş., ve Pedük, Ş. B. (2016). 3-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Hikâye ve Masal Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi (Yayın No.442914) [Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Çelebi Limoncu, İ. (2023). Erken çocuklukta verilen değerler eğitiminin çocuğun ahlak gelişimine etkilerinin incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans projesi]. KTO Karatay Üniversitesi.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2021). *Araştırma Tasarımı Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. çev. Engin Karadağ. Nobel Yayıncılık.
- Dereli-İman, E. (2014). Değerler Eğitimi Programının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Gelişimine Etkisi: Sosyal Beceri, Psiko-Sosyal Gelişim Ve Sosyal Problem Çözme Becerisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 249-268.
- Dirican, R., ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69.
- Eidsvåg, G. M., & Rosell, Y. (2021). The power of belonging: Interactions and values in children's group play in early childhood programs. *International Journal of Early Childhood*, 53(1), 83–99. <https://doi.org/10.1007/s13158-021-00284-w>
- Erkuş, S., ve Yazar, T. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 196–211.
- Gündüz, M., Aktepe, V., Uzunoğlu, H., ve Gündüz, D. D. (2017). Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklara Eğitsel Oyunlar Yoluyla Kazandırılan Değerler. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 62-70.
- Huriyah, S. (2019). Building Character Through Story Telling in Children's Literature. In *International Seminar and Annual Meeting BKS-PTN Wilayah Barat (Vol. 1, No. 1)*.
- Iyer, R. B. (2013). Value-Based Education: Professional Development Vital Towards Effective İntegration. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 1(1), 17-20.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi ve Hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), 97-109.
- Kayadibi, F. (2002). Sevgi Faktörünün Eğitim Verimliliği Üzerine Etkisi. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, (5).
- Pepler, D. J., & Craig, W. M. (1998). Observations of bullying and victimization in the school yard. *Canadian Journal of School Psychology*, 13(2), 41–60. <https://doi.org/10.1177/082957359801300205>
- Ladd, G. W., Birch, S. H., & Buhs, E. S. (1999). Children's social and scholastic lives in kindergarten: Related spheres of influence? *Child Development*, 70(6), 1373–1400. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00101>
- Ladd, G. W., Kochenderfer, B. J., & Coleman, C. C. (1997). Classroom peer acceptance, friendship, and victimization: Distinct relational systems that contribute uniquely to children's school adjustment? *Child Development*, 68(6), 1181–1197. <https://doi.org/10.2307/1132300>

- Ladd, G. W., & Profilet, S. M. (1996). The child behavior scale: A teacher-report measure of young children's aggressive, withdrawn, and prosocial behaviors. *Developmental Psychology*, 32(6), 1008–1024. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.32.6.1008r>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. www.meb.gov.tr.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: Okul öncesi eğitim programı. <https://mufredat.meb.gov.tr>
- Mücahit, M. (2022). Ahlaki Bir Değer Olarak Nezaket ve Ailede Nezaket Eğitimi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 5(30), 791-803.
- Ogelman, H. G., Körükçü, Ö., Sankaya, H. E., Güngör, H., ve Ersan, C. (2015). Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği, Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği ve Resimli Sosyometri Ölçeği'nin Dört Yaş Türk Çocukları İçin Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 109-129.
- Ogelman, H. G., ve Sarıkaya, H. (2015). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 81-100.
- Ördek, S. (2015) İnsancıl Değerler Eğitim Programı'nın Hayvan Temalı Etkinlikler Aracılığıyla Okul Öncesi Eğitimde Uygulanması (Yayın No. [Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Çukurova Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi
- Sari, N. (2013). The Importance of Teaching Moral Values to The Students. *Journal of English and Education*, 1(1), 154-162.
- Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory Of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 11. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Sözkesen, A. (2015). 60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi (Yayın No. 413992) [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Turan, S., ve Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olan Ve Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Uğur Ekşi, (2022). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4 Yaş Çocukların Akran İlişkilerindeki Davranışları ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayın No.743277) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Uluyurt, F. (2012). Bazı Değişkenlere Göre Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Akran İlişkileri. (Yayın No. 325865) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi

- Vecchione, M., Döring, A. K., Alessandri, G., Marsicano, G., & Bardi, A. (2016). Reciprocal Relations Across Time Between Basic Values and Value-Expressive Behaviors: A Longitudinal Study Among Children. *Social Development*, 25(3), 528-547. <https://doi.org/10.1111/sode.12152>
- Yeatts, K. L. (1990). Establishing an Affective School Environment to Enhance Character Development in Pre K-3rd Grade Students Using Storytelling Techniques.
- Yeğen, T. (2019). Okul Öncesi Dönemde Çocukların Akran İlişkileri, Duygusal Ve Davranışsal Problemleri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayın No.5 88469) [Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi